

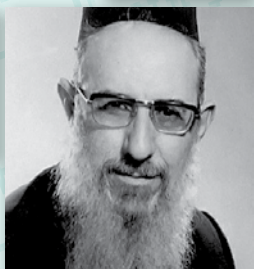
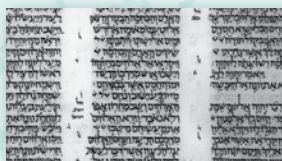
הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

חַג הַפִּנּוֹת • עֵיד אֶל בִּנְאָת

כל ישראל חברים
ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

ה'לוי'
העברי
קובעים מזמרים לדורות

לו"ז העברי - קובעים מועדים לדורות

במהלך שנות הגלות, קהילות יהודיות ברחבי העולם, רקמו מסורות ייחודיות סביב מעגל השנה, מתוך רקמת מורשתם הייחודית. חלקם הולכים ותופסים מקום בציבוריות הישראלית, חלקם פחות מוכרים לציבור הרחב. הלו"ז העברי הוא מיזם חדש להכללת מועדים בעלי משמעות ותוכן יהודיים ממסורת קהילות ישראל, בתוך מעגל השנה הישראלי. באתר המיזם ניתן לקבל מידע רחב על המועדים השונים, ולהוריד חוברת 'סדר חג' ומערכי הפעלה ולימוד או להוסיף מידע על המועדים.

כמייסדת ומנהלת מיזם הלו"ז העברי, אני שמחה על השלמת חוברת סדר חג הבנות (עיד אל בנאת), הנחגג בראש חודש טבת, במהלך חג החנוכה, המעלה על נס את העוצמה הנשית: הגבורה, החוכמה והאחוזה של נשים לאורך הדורות. מקור החג בספר עזרא, היום בו שבו לשאת נשים מבנות ישראל ובמגילת אסתר, היום בו הובאה אסתר בפני המלך אחשורוש והומלכה תחת ושתי. ביום זה מציינים את גבורתן וחוכמתן של שתי גיבורות נוספות: יהודית שכבשה ביופייה את הולפונרנוס שר הצבא, ערפה את ראשו והצילה בזכות מעשיה את אנשי יהודה, וחנה בת מתתיהו שעוררה את אחיה החשמונאים להתחיל את המרד ביוונים.

החג נשתמר בקרב קהילות ישראל בתוניסיה, לוב, ג'רבה, מרוקו, אלג'יריה, תורכיה ושאלוניקי. נשים, נערות וקשישות היו מתאספות לחגיגה, בה היו לומדות, רוקדות, שרות ושולחות מנות אישה לרעותה. יש שנהגו לבקש סליחה אישה מרעותה, כביום הכיפורים. יש מי שנהגו לקיים ביום זה חגיגה לכל בנות המצווה, שלאחריה נשקו הנשים לספר התורה.

מנהגים יפים ומרגשים, להתחדש בהן בראש חודש טבת, ולקבעם לדורות.

חג בנות שמח, חלי טביבי ברקת

ערכנו חוברת חג הבנות של ה'חכם היומי', לבנות ונשות ישראל, הרוצות לחגוג חג המיוחד להם, בראש חודש טבת. שכל ראשי החודשים מיוחדים הם לנשים שהיו מדליקות נר, נותנות צדקה ועוצרות מלאכתן. ובראש חודש זה מוסיפות ומכינות מטעמים מיוחדים, שמחות זו בזו על הניסים הגדולים שעשו נשות עם ישראל ועל הניסים שנעשו להם.

בתחילת החוברת סידרנו דפי לימוד לאלה הרוצות ללמוד ולזכור את מעשה הנשים שהצילו ופדו את עם ישראל. תחילה הבאנו את תקנת עזרא שהשיב לב נשים על אנשיהם, לאחר מכן הבאנו את סיפורה של אסתר שבראש חודש טבת נלקחה לבית המלך ולבסוף את סיפורה של יהודית שידעה גם לאחוז בחרב. בכל סיפור ערכנו את מקורות החג והוספנו דברי חכמים ונשים מימינו אלו.

בשער האמצעי של החוברת ערכנו טקס המלווה בתפילה, ברכה ופיוט לנשים המתכנסות בביתן ורוצות להוסיף לשמחה ולמאכלים דברי שבח, הלל וברכה. ובשער האחרון הנחנו את מגילת מעשה יהודית, כפי שהובאה בספר 'חמדת הימים' לאלה הרוצות לקרוא על הנס שהביאה בחכמתה, בזמן החגיגה או לאחריה.

ומוזמנות הנשים להוסיף על החגיגה והשמחה כראות עיניהם כי כל המוסיפה מוסיפין לה, ויש המזמינות את האנשים לחגוג עימן כי חכמתן וגבורתן של הנשים עמדה לכל עם ישראל.

חיה נאמן עורכת החוברת

וְנָשִׁים נִכְרִיּוֹת מַעֲמִי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ מִקְנָה לְיִשְׂרָאֵל עַל זֹאת.

עזרא, פרק י', פסוק ב

מקור לחג הבנות, מימי עזרא הסופר, בשנת 458 לפני הספירה הנוצרית, יום בו נתקן הקלקול שנישאו לנשים נוכריות, ושבו לשאת רק נשים מבנות ישראל, כמאמר הכתוב בספר עזרא: 'ויקום עזרא הכהן ויאמר אליהם: ... הבדלו מעמי הארץ ומן הנשים הנוכריות. ויענו כל הקהל ויאמרו קול גדול: כן, כדברך. ... ויעשו כן בני הגולה, ויבדלו עזרא הכהן, אנשים, ראשי האבות לבית אבותם, וכולם בשמות, וישבו ביום אחד לחודש העשירי.' והתקבע לדורות ראש חודש טבת, כיום מסוגל לשדך הבנות, ויש שנהגו לעשות בו סעודת נשים לרווקות, והיא סגולה, שתינשא במהרה; ונשים מאורסות זוכות במתנות מארוסיהן, וחברותיה של הכלה, חוגגות עימה כל אותו היום; וזכר לזה, עשו לנשים נשואות, שמקבלות מתנות מבעליהן, להראות אהבתם, ויוצאות לחגוג עם חברותיהן.

עשרה תקנות תיקן עזרא

חמישה תיקן משום הנשים: להכניס אהבה ולהוציא קנאה; ושתהא משכמת ואופה, כדי שתהא פת מצויה לעניים; ושתהא חוגרת בסינר, משום הצניעות; ושתהא חופפת ומסרקת שיערה וטובלת; ושיהיו רוכלים מחזרים בעיירות, ומביאים בשמים לנשים, להתקשט בהם, כדי שלא יתגנו על בעליהם. כל זה תיקן עזרה, שלא די להשיב אותן נשים נוכריות מעמי הארץ, אלא יש מקווה לישראל על זאת, ליפות בנות ישראל, כמעשה רבי ישמעאל, שבנות ישראל נאות וחסודות הן, כמות שהן, כמו אותו השיר, ששרים לכלה בארץ ישראל: ללא כחל לעיניים, וללא שרק לפנים, וללא קליעת השיער, ובכל זאת "יעלת חן".

אבח"ר, על פי תלמוד בבלי, מסכת בבא קמא, דף פב, ומסכת כתובות, דף יז, עמוד א

פֶּלֶךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ

שיר השירים, פרק ד, פסוק ז

מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה, והכניסוה לבית רבי ישמעאל וייפּוּה. אמר לו רבי ישמעאל: בני, לזו נדרת? אמר לו: לאו; והתירו רבי ישמעאל. באותה שעה בכה רבי ישמעאל ואמר: בנות ישראל נאות הן, אלא שהעניות מנוולתן.

משנה, מסכת מדרים, פרק ט, משנה י

ידיד נפשי ומכובדי, הרב הגדול רבי פריג'ה זוארץ, השם ישמרהו ויחיהו, הרב בעיר תורה כומס, יגן עליה א-לוהים: נודע לי מפי יו"ר קהילתכם, דינו מימון, ה' ישמרהו ויחיהו, כי נמצאות אצלכם כשלוש ארבע בנות עניות, שנישואיהן מעוכבים מחמת שקצרה ידן לפרנס את נדונייתן.

ולזה רציתי להעיר לכבוד תורתו כי לפי הדין מותר אפילו למכור ספר תורה ורימונים כדי להשיא יתומה במקומותינו. ואפילו לדעת הפוסקים ... שאין למכור ספר תורה כדי להשיא יתומה, משום שאינה מצווה על פריה ורביה, במקומותינו שונה - שאימת המרת דת בעוונותינו הרבים מאיימת ואורבת על הבנות האלו, אשר אין לאל ידן להשיא את עצמן, ויוצאות לתרבות רעה להמרת דת, בר מינן, כמו שקרו בעוונותינו הרבים כמה מקרים כאלה בטריפולי

שהטעם שמוכרין ספר תורה לישא אישה - משום שלא תוהו בראה לשבת יצרה, ולא שאמר הטעם משום פריה ורביה. ... אשר על כן אבקשכם לדרוש ברבים בדבר הזה, ולעשות לו פרסום כדי שבנות ישראל העניות במקומותינו אלה, לא תתיאשנה. ועל הקהילות על כן לעשות, בשבילן ככל מה שאפשר, אפילו אם יצטרכו למכור ספר תורה וכלי הקודש של בתי הכנסת כנזכר למעלה.

חכם שלמה ילוז, אשר לשלמה, חלק ראשון, הדפיס יצחק ברדה, בני ברק, תשמ"ה (1985), עמוד ע

הַנֶּךְ יִפָּה רַעֲיָתִי, הַנֶּךְ יִפָּה - עֵינֶיךָ יוֹנִים, מִבְּעַד לְצִמְתֶּךָ

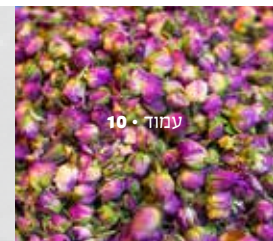
שיר השירים, פרק ד, פסוק א

'הנך יפה רעייתי' - מצד שאת רעייתי, שומרת אהבתי, ולא נפתית למלך שלמה; הנך יפה גם מצד עצמך, עיניך דומים כיונים, שאין מסתכלים רק אל בן זוגם.

פירוש מלבי"ם, שיר השירים, פרק טו, פסוק ד

'עינייך יונים מבעד לצמתך' - רומז שהאישה הצנועה אינה עטופה רעלה, ואינה זקוקה לרעלה שתחצוץ בעד העיניים, שכן צניעותה וטוהר לבבה הם הרעלה היפה ביותר בשבילה, אשר תביא אותה לסלוד מכל דבר, שאינו לרצון ה'.

חכם שלמה מלכה, אל-שמש, גיליון 538, 20/4/1945, תרגם מערבית פרופ' נחם אילן

רעלה

נשות אספהאן המסלמיות
היו יוצאות לרחוב
גנוזות מתחת לרובנד,
הרעלה המעטרת את פניהן
וחושפת עיניהן בלבד,
אות ומופת לתפארת צניעותן
שלט וחותם להדר כבודן.

היא לא היתה
פמיניסטית
רחמנא לצלן
היא לא היתה
קדשה חס ושלום
היא לא היתה נכריה
זרה ומוזרה

היא היתה סוררת ושפלה
מרחם אמה
עתיבת רעל וחטא
בשת וערוה

אבל
סבתי הצדקת
היתה יוצאת
בפנים עירמות
לגמרי.

אסתר שקלים, מה אשה צריכה לדעת, כנרת זמורה ביתן, תל אביב, 2017, עמוד 58

ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש, אל בית מלכותו

מגילת אסתר, פרק ב, פסוק טז

מקור לחג הבנות, מימי אסתר המלכה, 482 לפני הספירה הנוצרית, יום בו נטמן זרע הצלת עם ישראל מגזירת המן הרשע, לאבד את כל היהודים, הוא היום בו נלקחה אסתר אל המלך אחשוורוש כמאמר הכתוב במגילת אסתר: 'בחודש העשירי הוא חודש טבת, בשנת שבע למלכותו. ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים, ותישא חן וחסד לפניו מכל הבתולות, וישם כתר לראשה, וימליכה תחת ושתי. ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר.' והתקבע לדורות, ראש חודש טבת, כיום מסוגל לישועות, ויש שנהגו בו הנשים מקצת מנהגי פורים: מאכל ומשתה, משלוח מנות אישה אל רעותה, ומתנות לאביונים. ואף שלא קורות במגילה, נקבצות ובאות אל בית הכנסת, ופותחות ההיכל ומנשקות ספר התורה, בשמחה של מצווה. ונהגו הנשים לבקש סליחה, אישה מרעותה, ולמחול אישה לרעותה, וכל המרבה בדברי אחווה, הרי זה משובח.

ומאמר אסתר קיים

אסתר לא הגידה, וגם לא ביקשה דבר, ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה. כל ימיה גדלה בין חכמים, ולא מצאה לגוף טוב אלה שתיקה. ופעם אחת כשאמרה בעניין בגתן ותרש: ותאמר למלך בשם מרדכי - אמרה דבר בשם אומרו, והביאה גאולה לעולם. וכשלבשה מלכות, ראה אותה המלך עומדת בחצר, ונשאה חן בעיניו. אך לבקש על עמה, לא מספיק מציאת חן, צריך גם שכל טוב. כך כשביקשה, הקדימה לדבריה: חמש פעמים - אם על המלך טוב; ושלוש פעמים - אם מצאתי חן בעיניו; וכשר הדבר לפני המלך; וטובה אני בעיניו. ונפלה על רגליה, ותבך ותתחנן לו. כל זה למה? - כי איככה אוכל וראיתי ברעה, אשר ימצא את עמי, ואיככה אוכל וראיתי באובדן מולדתי. ואסתר במה זכתה? שלא הביאה בניה לקרוא בבית כנסת, ולא שלחה בעלה לבית חכמים. אלא שהתחלחלה המלכה מאוד, ותשלח בגדים להלביש את מרדכי.

אבח"ר, על פי מגילת אסתר

אין אַסתר מוגדת מולדתה ואת עמה

מגילת אסתר, פרק ב, פסוק כ

אין אסתר מוגדת מולדתה, מלמד שתפשה שתיקה בעצמה כרחל
זקנתה שתפשה פלך שתיקה, עמדו כל גדולי זרעה בשתיקה.

רחל תפשה פלך שתיקה, ראתה סבלונותיה ביד אחותה ושתיקה,
בנימין בנה תפש בשתיקה, תדע שאבנו שהיתה בחשן היתה ישפה
לומר: יודע היה במכירת יוסף ושותק, ישפה, יש פה ושותק, שאול
בן בנה "ואת דבר המלוכה לא הגיד לו", אסתר, אין אסתר מוגדת
מולדתה ואת עמה.

אסתר רבה, פרשה ו

דמותה של אסתר, צאצאית רחל, מייצגת במידה רבה מלאכת תיקון נשית המסומנת בתהליך הפיכתה מנערה פסיבית העושה הכול בעצת דודה לאישה אסרטיבית היודעת להשיג את רצונותיה ומשמיעה את קולה ברגע הנכון כדי לגאול את עמה. את דמויותיהן של שתי הנשים אפשר להבין כתיקון לחוה - ארכיטיפ האישה הראשונית - וכנביאות של הגאולה. יתרה מזאת, כאשר מדברים על תפיסה יהודית של צדק חברתי כמצב המתאפשר בזכות עשייתו של הצדיק שהתגלמותו האולטימטיבית במשיח, אפשר לראות, כמו שמציין הגר"א, באסתר, נצר לאם הקדומה רחל, סוג של דמות משיחית ולהבין את חשיבות מלאכת הצדיקות הנשית ואת העובדה שהמשיח יכול להיות אישה.

שלומית ליר, הקול קול רחל הידיים ידי לאה, א-מיתיות, ידיעות אחרונות, תל-אביב, 2011, עמוד 106

לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי

מגילת אסתר, פרק ד, פסוק טז

לך כנוס את כל היהודים וגו' וצומו עלי, מכאן שעיקרו של צום באסיפה, וכן הוא אומר קדשו צום קראו עצרה אספו זקנים

מדרש תהלים, מזמור כב

זאת הייתה טענת המן הרשע, באומרו - 'ישנו עם אחד' - שחזר להיות מפוזר ומפורד. וכנגד זה אמרה אסתר המלכה למרדכי - 'לך כנוס את כל היהודים', שיהיו באחדות ובליכוד השבטים לעם אחד. ובזה נתבטלה הגזירה. הסירו כל גורמי הפירוד, סלקו המחיצות המבדילות, וגרשו שנאת חינם מתוכם. נכבד איש את רעהו, נהיה מתונים זה לזה, נשמור ונקפיד על מוסר האדם וחיו.

חכם שלום משאש, שמ"ש ומגן, חלק ב, סימן ה, ירושלים, תשמ"ה 1958, עמוד שכה

אשה יהודייה אחת שהיה עליה ללוות את אשתו של מושל העיר ברכיבה על סוס - כלומר השתייכה למעמד הגבוה של העיר או המחוז, שאלה את רש"י האם היא יכולה לדחות את הצום ליום המחרת, יום שישי, מאחר והרכיבה עייפה אותה. וכך, אף על פי שתענית אסתר אינה מצווה מדאורייתא או מדרבנן, רק מנהג מבוסס היטב, שיש לשמור עליו, רש"י החליט שמכיוון שהיא לא יכולה לצום ביום חמישי, היא יכולה לדחות את הצום ליום ששי. אנו רואים כאן, שאפילו גברות נכבדות, שנטלו חלק משמעותי בחיים החברתיים, ועלו למעמדות הגבוהים של בני הארץ, לא הזניחו אפילו מנהגים כמו צום בתענית אסתר. אנחנו מסתכלים אחורה, אל חשכת ימי הביניים, ורואים את בנות ישראל בטירותיהם ואחוזותיהם של שועי הארץ, וגם שם הן דבקות בכל להט נשמתן ואצילות ליבן, לדתן העתיקה והקדושה.

תרגום מאנגלית, מרת פלורה ששון, רש"י, הפורום היהודי, ירחון, אוקטובר 1930, עמוד 379

'ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים' - מה שתיקנו משלוח מנות בפורים, מפני שהפורים סמל האחדות, כמו שנאמר: 'לך כנוס את כל היהודים' - והגאולה והניצחון בא רק על ידי האחדות, לכן תיקנו לשלוח מנות להראות אהבה ואחדות בין איש לרעהו.

חכם ישועה עטיה, שערי ישועה, חלק ב, הוצאת גדעון עטיה, ירושלים (1990), עמוד 115

נְסָאֵלָה דִּימָה נִדְחָכוּ הַלּוּאִי וְתַמִּיד נַחֲחָק

הִיְתָה רְגִילָה בְּכָל יוֹם לְבּוֹא לְבִקְרָנוּ
"סָאֵלָה דִּימָה נִדְחָכוּ"
כֹּךְ הִיְתָה אוֹמֶרֶת וְשׁוֹחֶקֶת
לִפְנֵי ד' וּלְפָנֵינוּ, בְּתוֹכֵנוּ
מִדֵּי יוֹם וְשָׁבָת
נִגְלָתָה לְעֵינֵינוּ, לֹא נִקְיָשָׁה בְּדָלָת
בְּטִבְעִיּוֹת חֲתוּלִית, בֵּיתֵנוּ בֵּיתָה
וְאַפְלוּ אֶת אֲבָא
בְּאַמְצֵעַ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן
הִיא הַצְּלִיחָה לְהַצְחִיק
לִפְעָמִים.

כֹּךְ הִיְתָה כְּחִלָּה בְּשִׁרְשֻׁרָתָהּ, סוֹבֶבֶת בְּמַעְגַּל בְּתֵי הַמּוֹשָׁב
מִדֵּי יוֹם
בָּאָה בְּקֶהֱל.
יוֹשְׁבֵת, מְדַבֶּרֶת, מַצְחִיקָה וְצוֹבֶטֶת אוֹתָנוּ הַיְלָדִים בְּלַחֵי
שׁוֹמֶרֶת עָלֵינוּ לְעֵתִים כְּשֶׁרָצָנוּ לִכְבִּישׁ.
מְצוִיּוֹת בְּבֵיתָהּ, מְקוֹדְשֵׁי הַמַּעַט שְׁלָהּ,
קָרְבוּ אֲמוּתֵינוּ הַנָּאֵתָה "שְׂמֵאֲח", (סִלִּיחָה)
כְּשֶׁקִּבְּלָה מִשָּׁהוּ לְקַחַת אֶתָּה לֶאֱכֹל,

הִיְתָה רְגִילָה לְהִתְבּוֹנֵן בְּדָבָר מִכָּל צֶד וְלִשְׁאֹל
 "שָׂה נַעֲמַל בִּי"? (מה נעשה בו)
 וְלִוְקַחַת.
 רְנוּחָלָה, (רחל)
 לֹא כָאֶחָד הַנְּקָלִים,
 אוֹלִי מְגַבֶּלֶת וְאַלְמָנָה, אֶךְ בְּצִלְמוֹ, כְּדָמוֹת תַּבְנִיתוֹ הִיְתָה
 אִשָּׁה וְאִמָּא
 יִלְדִיָּה שֹׁחֲקוֹ עִם יִלְדֵיהֶן.
 כִּילְדָה קִטְנָה לֹא שְׂאֵלָתִי
 הִיִּיתִי רְגִילָה בְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי לְצַעַד
 לְבִיתָה
 מַחְזִיקָה בְּצִלְחַת קִטְנָה אֲדָמָה וְחִמָּה
 קוֹסְקוֹס

עֲכָשׁוּ כִילְדָה גְּדוּלָה
 אֲנִי יוֹדַעַת שְׁהִיָּה שָׁם קוֹסְקוֹס וְשִׁמִּים
 עֲכָשׁוּ כָבָר אִינִי שׁוֹאֵלֶת
 לָמָּה צִחְקָה עַד יוֹם מוֹתָה?
 "נִסְאָלָה דִּימָה נִדְחָפוּ"

דפנה חורב - בצלאל, 'נסאלה דימה נדחכו', א-מיתיות, ידיעות אחרונות, תל-אביב, 2011, עמוד 260

ותעש לה יהודית בעליות ביתה, חדר מיוחד להתפלל בו.

מגילת יהודית מתוך חמדת ימים חלק ב, פרק ב, סימן כט

מקור למנהג מימי יהודית, בשנת 68 לפני הספירה הנוצרית, ואף שנראה כי נס יהודית נעשה שנים לפני ימי חנוכה, עושים זיכרון הנס בימי חנוכה, בראש חודש טבת, כי גבר אויב לבטל מצוות ראש חודש, שקידוש החודש הוא מופת מציאות ה' יתברך, המחפש את עולמו, ולפיכך חשב אנטיכוס, שבביטול מצוות מילה, שבת והחודש, יפילו יסודות הדת, ויכבה נר ישראל, ובאה יהודית, עזה כנמר, לעשות רצון אביה שבשמים, ושמה נפשה בכפה, להאיר נר ישראל. ועוד שראש חודש טבת הוא ראש חודש היחיד שגומרים בו את ההלל מפני ימי החנוכה, ואין מתקנים לגמור את ההלל, אלא במפלתה של מלכות, והיא יהודית הביאה למפלה זו. ולכך התקבע לדורות כיום זיכרון לאותן נשים צדקניות, שמסרו נפשן על קידוש ה' כאותה יהודית בת בארי, וחנה ושבעת בניה, ובתו של מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, ואותה אישה שמלתה את בניה, ובכל דור ודור, עומדים עלינו לכלותינו, וזכות נשים צדקניות עומדת כנגדן, ויש שנהגו להוסיף על נרות ראש החודש, גם נר שמן לעילוי נשמת אותן נשים צדקניות, זכותן תגן עלינו, ויש הקוראות במגילת יהודית, ויש המספרות בגבורתן של נשים בכל דור ודור, כמו אותה מרת סול חגואל בת שמחה הי"ד, ומרת חנה סנש בת קטרינה הי"ד, ועושות להם השכבה, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

בת היתה לו למתתיה

אמר רבי שמעון בן יוחאי: בת היתה לו למתתיה בן יוחנן כהן גדול, שאין כיופיה בעולם, ומקודשת לאחד מבני חשמונאי, ובא אחד מן היוונים, ותפסה בבלוריתה, והציע ספר תורה תחתיה, ובא עליה בפני ארוסה, ולהעלות חימה, ולנקום נקם בנו, במה בבית המקדש, וישחטו דבר אחר, ויביאו את דמו אל עזרת הקודש.

חמדת ימים, חלק ב, פרק ב, סימן ד

כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא שקרנו בבריתך

ואשה אחת מבני הלויים מלתה את בנה לשמונה ימים בתופים ובמחולות, והיא עלתה על חומות ירושלים, ובנה חתן דמים מהול בידה, ותען ותאמר לפני ה': 'כל זאת באתנו, ולא שכחנו, ולא שקרנו בבריתך. לא נסוג אחור לבנו, ותט אשורינו מני אורחך', והשליכה עצמה מעל החומה וימותו שניהם.

חמדת ימים, חלק ב, פרק ב, סימן י

שמעו קולי ואנא חנה

שִׁמְעוּ קוֹלִי וְאַנָּא חַנָּה
נִטְרוּ מֵא גֵרָא לִי
כָּאֲנוּ עֲנֵדִי סְבָעָה אוֹלָאד
פִּיָּהֶם כְּרָאֵם עֲז' וּדְלָאֲלִי
וּכְאֵן פִּיָּהֶם טַפֵּל צִי' גִּיר
וּגְהוּ יִצְוִי מְתַל אֱלֹהֵלֵאֲלִי
וּסְעוּ פִי יָד אֶלְכַּאפֶּר
לֹא יִכֶּף מִן רַבְבֵּי אֶלְעֵאֲלִי
חַנָּה חַנָּה אָדָא בְּפִינָא
טוֹל אֱלִיָּאֵם וְאֵלְיָאֲלִי
אֶלְסִלְטָאֵן אֲמַר וּחֲצִרִיָּהֶם
וּקֹאֵל לָהֶם: עֲבָדוּ מַעֲבֻדֵּי
חַנָּה וּקְפֵת חֲדָא אֶלְסִלְטָאֵן
וּתְקוֹל לוֹ:

שִׁמְעוּ קוֹלִי וְאַנָּי חַנָּה
הִסְתַּכְּלוּ מֵה אֶרֶע לִי
הָיוּ לִי שִׁבְעָה בָּנִים
יֵשׁ בָּהֶם נְדִיבִים אֲהוּבִים וּמִפְנָקִים
וְהָיָה בָּהֶם נֶעֱר צֶעִיר
פָּנָיו מְאִירִים כְּמוֹ הַיְרֵחִים
נִמְצְאוּ בְּיַד הָאֲכָזֵר
לֹא יָרָא מֵא-לֵהִי עֲלִיוֹן
חַנָּה חַנָּה אֱלוּ בְּכִינוּ
לְאַכְךָ הַיָּמִים וְהַלִּילוֹת
הַמָּלָךְ פָּסַד וְהִצִּיבָם
אָמַר לָהֶם: עֲבָדוּ אֶת אֱלֹהֵי
חַנָּה נַעֲמֻדָה לְיַד הַמָּלָךְ
וְאֲמַרְהָ לוֹ:

סִיבָּהֶם סִיבָּהֶם
 ג'אוּבָהָא אֶלְסִלְטָאן וקאל:
 קולי לֹאולֹאדָךְ יִטְאוּעוּנִי
 וַיִּסְמְעוּ כָּל אָמִי
 ...חֲנָה רַמַּת רוּחָהָ
 מִן פָּרָאק אֶלְדָּאָר
 וּמֵאֲתַת עֵלָא אַצִּיג'אַרְהָא
 ג'אוּבָהָא חֶס מִן אֶלְסִמָּא
 יָא סַעֲדָךְ יָא חֲנָה
 אָנֹתִי וְסַבְּעָה אוּלֹאדָךְ
 מוֹתֵתִיָּה לָכֶם אֶלְג'נָא
 עֵלָה קִרִּיבִי יִתְבַּנֶּה בֵּית מִקְדָּשְׁנָא
 וְנִרְגְּעוּ כִּיף מָא כָּנָא

שְׁחָרָר אוֹתָם! שְׁחָרָר אוֹתָם!
 הָשִׁיב לָהּ הַמֶּלֶךְ וְאָמַר:
 אֲמַרְי לְבָנִיךְ שְׂיִשְׁמְעוּ לִי
 וַיִּשְׁמְעוּ מֵאֲמָרִי
 ...חֲנָה הַשְׁלִיכָה בַּפֶּשֶׁה
 מֵעַל לַבַּיִת
 וּמֵתָה עַל יַלְדֶּיךָ
 הָשִׁיב לָהּ קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם:
 אֲשֶׁרִיךְ חֲנָה
 אֶת וְשִׁבְעַת בָּנֶיךָ
 מוֹכֵן לָכֶם גֵּן עֵדֶן
 בְּקִרְוֹב יְבֻנָּה בֵּית מִקְדָּשְׁנִי
 וְנָשׁוּב כְּמוֹ שְׁהָיִינוּ
 שְׁמְעוּ קוֹלִי וְאֵנָּה חֲנָה

תפילת יהודית

פקדני נא ה' א-להי, כרוב חסדך, כי כל דרכיך צדק, ומשפטיך תהום רבה, והבט נא את מחנה האויב הרע הזה, אשר חירף מערכות א-להים, כאשר ראית את מחנה מצרים, ברודפם חמושים אחרי ישראל עמך ונחלתך, אשר בטחו במרכבותיהם ובסוסיהם וברוב חילם, והשקפת על מחניהם, והבהלת אותם במחשכים, תהומות יכסיומו, ירדו במצולות כמו אבן במים אדירים. כמוהם יהיו גם אלה, ה' א-להי, הבוטחים על חילם, וברכב ובפרשים ובחיצים ובקשת, המתהללים בחניתותיהם ... ולצר הצורר הרע הזה אליפורני המלך, קדמה פניו, הכריעהו וילכד בפח עיניו, לאהוב אותי, ותחלהו בחולי החשק בי, ותן בנפשי חוזק למיאוסו, ובידי כח ואל להשמידו, יפלו במכמוריו רשעים יחד אנכי עד אעבור, ויהיה זה זכר לשמך הגדול כי תמכור אותו, ה' א-להי, ביד אשה. ואתה ה', לא בגבורת הסוס תחפץ, ומלכות זדון לעולם שנאת.

מגילת יהודית מתוך חמדת ימים חלק ב, פרק ב, סימן לד

יהודית

כְּשֶׁהִסְרֵתִי
אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל הוֹלּוֹפֶרְנֵס
וְאֶסְפֹּתִיו אֶל עַמּוֹ
בְּקִשְׁתִּי לְהִסִּיר
גַּם אֶת הָאוֹת
שֶׁטִּבְעָתָם בְּמַצְחִי
כְּאִשָּׁה
וּלְאַסְפוֹ אֶל מְקַסְמֵי-הַשּׁוֹא
אָמַר מַעֲתָה
לֹא קִלָּה דַּעְתָּן שֶׁל נָשִׁים

הַרְבֵּה שִׁיחָה עִמָּן וְתַחֲכִים
וּלְבִנְיָה שִׁנּוֹ
אֶל תְּגִידוֹ בְּדָן
אֶל תְּבַשְׁרוֹ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַּיִם:
”זֹאת
גִּבֹּר שֶׁבַּגְּבָרִים!”
אָמְרוּ:
”זֹאת אִשָּׁה!”
פָּשׁוּט
אִשָּׁה.

אסתר שקלים, שרקיה, כנרת-זמורה-ביתן, אור יהודה, תשס"ו

סדרנשים
ראש חודש טבת

סדר נשים ליל ראש חודש טבת

ראש חודש טבת, לאחר שדלקו נרות החנוכה בביתן, נקבצות הנשים ובאות אל מקום שייעדו לכך, וכל אחת מביאה ממטעמיה אם הכינה בביתה ואם קנתה באחד מבתי האוכל ובתי המאפה. ויכולות ליעד לכך את ביתה של ראש המשפחה, או של אחת החברות, ומה טוב לייחד בית הכנסת עבור זה. מתקבצות כולן ומדליקות נר של ראש חודש ומבקשת כל אחת, בינה לבין עצמה מה שמבקשת.

שמחה וצהלולים

ומתיישרות סביב השלחן ופותחות קודם כל בשמחה ובצהלולים, משמיעות את השיר 'פרחתנא' מתוך שירת הנשים באי ג'רבה. ואם יודעות לשיר בערבית שרות ואם לא, שומעות ומתרגמות לעצמן מילה במילה.

פרחתנא

פֶּרַחְתַּנָּא אִנְסָא לָהּ תְּדוּם
וּתְלִמַת בֵּיךְ
ג' מִיֵּעַת לְחֶבְאִיב
לְמַתָּנָא אֶלְכּוּל אֱלִיּוּם
וּתְשִׁמְעָנָא אֶלְבִּיר
עֲלָא אֶלְגֵּאִיב
וּנְאֵלָה אֶלְאֵלָהָ
וּאֶלְפֶּרַח וּאֶלְהֵנָּא
כּוּלוּ מִן עֲדוּנָאנָה
ג' אֵנָה וְהֵנָּאנָא
יָא עֲזִיז' עֲלִיָּא
וּמִעֲזִיזְךָ עֲלָא אֶחְבָּאב

שמחתנו

שִׁמְחָתֵנוּ הִלּוּאִי וְתַכּוֹן לְעַד
הִתְאַסְפּוּ בְּעֶטְיֶךָ
חֲבוּרַת הַיָּדִידִים
קִבְּצָתָּ אֶת כָּלֵנוּ הַיּוֹם
נִשְׁמָע בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת
מִקְרוֹב שְׁלֵא הִגִּיעַ
הַלְלוּיָהּ לְאֵל
הַשְׁמִיכָה וְהַשְׁלֵחָה
כָּל שְׁהִיָּה אוֹיְבֵנוּ
בָּא וְהִתְפַּיִם עִמָּנוּ
הוּ יָקָר שְׁלִי
יָקָר אֶתָּה לַיָּדִידִים

לֹא יִבָּאת אֶלְכֶּרֶה
וְלֹא יִכְלֹט אֶלְעֻזָּאב
זַגְרֵתוֹלִי עֲלֵא אַעֲרִים
רַבִּי יִהְיֶה
פִּיָּה לִי יִחַאב
וְאִין אִמֶּךָ יֵא עֲרוֹסָה
נִדְכָּ'ל וְנִהְיִי
עֲאֶלְסֶרִיר אֶלְעֵא לִי
וְאֶלְחַבֵּאב דְּאִרִּין בִּיהָ
זַגְרֵתוֹלִי עֲלֵא לְעֲרוֹסָה
מִימֵתָהָ תִּפְרַח בִּיהָ
לְמֹת לְחַבֵּאב זַגְרֵת מִן פֹּל עֲמֹלָה
אֶלְיִיד אֶלְזָהָ שִׁינְשֵׁלָא וּמִנְגְּלָה
מִבְּרוֹק אֶלְגֵּהָאָר וְלִילָה.

לֹא מִתְרוֹעֵעַ בַּחוּץ
וְלֹא מִתְעַרְבֵּב עִם הַבַּחוּרִים
הַשְׁמִיעוּ צִהְלִילִים לְכָבוֹד הַחֲתָן
הָא-ל יַעֲנִיק לוֹ
כָּפִי שִׁלְבוּ חֲפִץ
הֵיכֵן אִם הַפֶּלָה
נָבוֹא וְנִשְׁמָחָה
מוֹשְׁבָה מְגֻבָּה;
וְנִקְרִיָּה סְבִיבָה
הַשְׁמִיעוּ צִהְלִילִים לְכָלָה
אָמֹה תִשְׁמַח בָּהּ
מִפֶּל הַמְּקוֹמוֹת הַתְּקַבֵּצוּ הַיְּדִידִים
בֵּר הַשְׁמָחָה שְׂרָשֶׁרֶת וְשַׁעוֹן חֲדָשִׁים
מִבְּרָכִים הַלֵּילָה וְהַיּוֹם הַזֶּה מִפֶּל הַיָּמִים

אתי אנקרי, יא אמנה, האלבוים התוניסאי

טועמות מהמטעמים שהביאו, ונהנות ממעשה ידיהן ומספרות זו לזו כיצד
הכינו והיכן קנו.

מחילה וברכה

ומבקשת ראש הקהל מן המשתתפות למחול אחת לשנייה, ואומרת:
חברותיי, אחיותיי, תמחלו, ועונות: מחלנו. וכך עד הפעם השלישית,
שעונות שלוש פעמים: מחלנו, מחלנו, מחלנו.

וקמות ואומרות בקול רם נוסח המחילה:

הריני מוחלת וסולחת לכל מי שהכעיסה והקניטה אותי או שהטאה
פגודי. בין גופי בין במוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין
ברצון בין בשוגג בין במזיד בין בדבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין
בגלגול אחר לכל בית ישראל ולא יענש שום אדם בסבתי.

ואחר עושה ראש הקהל מי שברך:

מִי שִׁבְרַךְ אֲמוֹתֵינוּ הַקְדוּשׁוֹת וְהַטְהוּרוֹת, שְׁרָה וּרְבֵקָה, רָחֵל וּלְאָה,
מִרְיָם הַנְּבִיאָה וְאַבְיגַיִל וְאַסְתֵּר הַמְּלָכָה בַּת אֲבִיחַיִל, וְכָל הַקְּהָלוֹת
הַקְּדוּשׁוֹת וְהַטְהוּרוֹת. הוּא יְבָרֶךְ אֶת כָּל הַקְּהָל הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. גְּדוּלוֹת
וְקִטְנוֹת. הֵן וְכָל אֲשֶׁר לָהֶן. מוֹלָכָא דְעָלְמָא הוּא יְבָרֶךְ יִתְכּוֹן. וַיִּזְכֶּה
יִתְכּוֹן. וַיִּשְׁמַע בְּקַל צְלוֹתָכֶן. תַּתְּפָּרְקוֹן וְתִשְׁתַּזְבּוּן מִכָּל צָרָה וְעַקְתָּא.
וַיְהִי מִימְרָא דַּה' בְּסַעֲדָכֶם. וַיִּגַּן בְּעַדְכֶם. וַיַּפְרוֹשׁ סִפְתָּ שְׁלוֹמוֹ עֲלֵיכֶם.
וַיַּטַּע בִּינְיָן אַהֲבָה וְאַחֻוָּה. שְׁלוֹם וְרִיעוּת. וַיִּסְלַק שְׁנֵאת חֲנָם מִבִּינְיָן.
וַיִּשְׁבּוֹר עוֹל הַגּוֹיִם מֵעַל צוּאֲרֵיכֶן. וַיִּקְיָם בְּכֶן מִקְרָא שְׁכֵתוֹב: ה' אֱ-לֹהֵי
אֲבוֹתֵכֶם יִסַּף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים. וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶן כַּאֲשֶׁר דָּבָר לָכֵן.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

מוזמינה ראש הקהל את הנשים לברך את עצמן

ואומרת להן, ברכו את עצמכן מה שתברכו אפשר בשקט ואפשר בקול. ואז אומרת לאחת הנשים לקום ולברך, ומושיבה אותה על ידה ואומרת לה לפתוח בברכה לאחת הנשים, והמתברכת ממשיכה ומברכת אישה אחרת וכך הולכות וסובבות עד שכולן מברכות ומתברכות.

ואם בנותיהן או נכדותיהן שם מניחות את ידיהן על ראשן כדי להיות כמעבירות הברכה מנר אל נר. ופותחות בפיוט:

יעלה יעלה

יַעֲלָה יַעֲלָה בּוֹאֵי לָנָנִי	כִּי בְּתוֹכְךָ אֶתֵּן מִשְׁכָּנִי	לֹא יִהְיֶה כְּדֹכֶרְךָ, יְדִידִי
הַנֵּץ רִמּוֹן פְּרָחָה גִּפְנִי	רַעִי, דּוּדִי, נִפְשִׁי פְּדִיתִי	עֲתָה מִהֵרָ תֵּאֱסָף נְדוּדִי
יְבֹא דוּדִי יְחִישׁ צַעֲדָיו	וּלְבַת מֵאָז אוֹתִי קִנִּיתִי	וּלְתוֹךְ צִיּוֹן נָחָה גְדוּדִי
וַיֵּאכַל אֶת פְּרִי מִגְדָּיו	עֲתָה לִּי בֵּין עַמִּים זָרִיתִי	וְשֵׁם אֶקְרִיב לָךְ אֶת קַרְבָּנִי
אִם יְדִידִי אֶרְכֹּז נְדוּדָיו	וְאֵיךְ תֵּאמַר כִּי אֶהְבֶּתֶנִּי	חֲזָקִי רַעִיָה חֲכֹךְ בִּינִי טוֹב
אֵיךְ יַחֲדָה אֲשֹׁב עַל פְּנֵי	אֵימָתִי, לְטוֹב זָרִיתֶיךָ	כִּי צִיּוֹן יִשְׁעֵי רַעְנָן וְרִטָּב
שׁוּבִי אֵלַי, אֶת בֵּית אֲהוּבָה	וּלְתַהֲלָה וּלְטוֹב שְׁרִיתֶיךָ	וּלְסִירֶיךָ אֶכְרוֹת וְאֶחֱטָב
שׁוּבִי אֵתָּה, וְאֵנִי אֲשׁוּבָה	כִּי אֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתֶיךָ	וְחַיִּשׁ אֲשַׁלַּח לָךְ אֶת סָגְנִי
הִנֵּה עַמִּי זֹאת אוֹת כְּתוּבָה	עַל פֶּן אוֹשִׁיבְךָ עַל דּוֹכָנִי	

ר' ישראל נג'ארה, ישראל 1555-1628

ואחר, קוראות במגילת יהודית, ובחרות שבע נשים, כל אישה בתורה, כל אחת תאמר דברים על אחת מאותן נשים צדקניות, שמסרו נפשן על קידוש השם כאותה יהודית בת בארי, וחנה ושבעת בניה, ובתו של מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, ואותה אישה שמלתה את בניה, ומרת סול חגואל בת שמחה הי"ד, ומרת חנה סנש בת קטרינה הי"ד, ורס"ר הדס מלכא הי"ד, וכן רבות בכל דור ודור.

ואם רוצות לומדות בענייני היום של חג הבנות ואפשר שתדרוש אחת מתלמידות החכמים בפניהן בענייני היום.

ומסיימות בהכנת מתנות קטנות אשה לרעותה כל חבורה במתנות שהיא רגילה.

ואם התוועדו בבית הכנסת הולכות לארון הקודש ונעמדות ליד הפרוכת או ליד הארון הפתוח ומסיימות בברכת לחש לעצמן, לבנות משפחתן, לעמן ולארצן.

סיפור מעשה יהודית

- ויהי בימי אליפורני, מלך יון, מלך גדול וחזק, והוא כבש מדינות רבות, ומלכים חזקים, והחריב טירותם, והיכליהם שרף באש. בשנת עשר שנים למלכותו, שם פניו לעלות ולכבוש ירושלים, עיר הקודש, וקיבץ מאה ועשרים אלפים שולפי חרב, ותשעים ושנים אלף בעלי חצים. ויאמר המלך אליהם: הנה עם בני ישראל, אשר בירושלים, משונים בדתיהם, ואת דתי המלך אינם עושים, הוות בקרבה ולא ימיש מרחובה תוך ומרמה, עתה קומו ונקומה עליה למלחמה ולא יזכר שם ישראל עוד.
- ויען מלך אחד, אשר היה כבוש תחת ידו במלחמה, ויאמר לו: חדל לך המלך מא-להי עולם, א-להי ישראל, א-להי הא-להים, ה' גיבור מלחמה, מושל בגבורתו עולם, עיניו בגוים תצפנה, הסוררים להלחם עם עמו, ונחלתו לא ימלט, ולא עוד אלא שכל אומות העולם נקראו נכרים, וישראל הם עם קרובו, ומי יגש ויערב אל לבו להלחם עמם, לך התבונן במלכים הראשונים שעברו על שפשטו ידיהם בישראל, מה עלתה בהם כמו פרעה וסנחריב ויתר המלכים, נבול תבול אתה וכל העם אשר ברגליך, ולא תוכל להלחם בישראל, אשר מנשרים קלו מאריות גברו הלא המה הגיבורים אשר מעולם אנשי שם.
- ויהי כשמוע אליפורני המלך את דברי המלך ההוא, ויקצוף המלך מאוד וחמתו בערה בו לאמור: מי זה ואיזה הוא, אשר מלאו לבו לאמור כי עם בני ישראל רב ועצום ממני, ואשר כח בהם לעמוד בפני חיילי הרבים כחול הים, ומי בכל א-להי הארצות אשר הצילו את ארצם מידי כי יציל ה' את ירושלים מידי. ויחר אפו מאוד, ויצו לייסר את המלך ההוא בשפטים גדולים, כי דיבר סרה על עוצם חיילותיו לאמור כי לא יעצרו כח בפני עם בני ישראל, ויצו המלך לאנשי הצבא לאוסרו בנחשתיים, ולהוליכו אל מחנה העברים לירושלים, באף ובחימה ובקצף גדול לאמור: ככה יעשה לאיש, אשר דיבר טוב על ישראל. קום לך איתם, והיה באבדי את ישראל, תיפול גם אתה כמוהם כנפול בני עוולה, ויקחו אותו עבדיו, ויביאו אותו מחנה ישראל פתח שערי ירושלים, וישבו אל אדוניהם.

- והמלך בא ברחובות ירושלים, אסור בכבלי ברזל וימצא שם שרי צבאות ישראל, עוזיהו בן מיכה וכרמי, ויתמהו איש אל אחיו וישאלו את פיו, ויספר להם את כל אשר קרהו, על כי דיבר טוב על ה' ועל ישראל עמו, ואשר ציוה המלך למסור אותו ביד ישראל, להמיתו בחרב בהריק חרבו בישראל, ואשר אמר: ארדוף אשיג אריק חרבי תורישמו ידי, וחירף מערכות א-להים חיים לאמור: מי בכל א-להי הארצות, אשר הציל את ארצו מידי כי יציל ה' את ירושלים.

- ויהי כשומעם שרי ישראל את דברי המלך, רעדה אחזתם שם חיל כיולדה, ויבואו אל מקדש ה' וישתחוו לה', בבכי ובצעקה גדולה ומרה, לאמור: ה' א-להי ישראל, יושב הכרובים, אתה הוא הא-להים לבדך, לכל ממלכות הארץ, אתה עשית את השמים ואת הארץ, הטה ה' אוזנך ושמע, פקח עיניך וראה, ושמע דברי אליפורני, אשר חירף מערכות א-להים חיים ומלך עולם, אמנם ה' החריבו מלכי אשור את הגויים ואת ארצם, ונתנו את אלהיהם באש כי לא א-להים המה, כי מעשה ידי אדם, עץ ואבן, ויאבדם, ועתה ה' א-להינו הושיענו נא מידו, שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך ועל הממלכות אשר בשמך לא קראו, כי לא תעזוב הבוטחים בשמך, וכי תשפיל הגבר אשר הובטח באדם ובגבורת הסוס יבטח.

- ויהי ככלות את תפילתם לפני ה', נחמו את המלך ההוא, וידברו על לבו לאמור: ה' א-להינו וא-להי אבותינו, אשר הודעת את שמו ואת גבורתו, יהיה מגן עורך, והוא יראך את מפלת האויב הרע הזה, בנקום ה' א-להינו נקם נקמת בני ישראל, ויהי ה' עמך, ואיתנו תשב בטוב בעיניך, ובא עוזיהו וקבלו בביתו, ויעש לו משתה גדול, ואחר כך נתקבצו כל העם, ויתפללו כל הלילה שואלים עזר מאת ה'.

- ויהי ממחרת היום הזה, ציוה אליפורני לעלות למלחמה עליהם, והעם הרגליים, אנשי חיל, היו מאה ועשרים אלפים איש, והפרשים י"ב אלפים, נתקבצו יחדיו בכוח גדול, וביד חזקה נגד בני ישראל. וכאשר ראו בני ישראל את ריבויים, ישבו על הארץ, ויעלו עפר על ראשם, ויצעקו בני ישראל אל ה', להושיעם מיד אויביהם, ויקחו את כלי זייניהם, וישבו בדרכים הצרים, אשר בהם נתיב ההר, וישמרו אותם יומם ולילה. ואליפורני בלכתו סביב ההר, מצא סילוני המים, אשר חוץ לעיר, ויצו לנתוש, ולנתוץ, ולהאביד, ולהרוס אותם. ויבואו חיילי הצבא אל המלך לאמור לו כי בני ישראל אינם בוטחים, לא בחנית, ולא בחיצים, ולא בקשת, אפס ההרים הרמים וכל הגבעות מחזיקים אותם, ואתה למען תוכל להם בלי מערכת מלחמה, שום תשים שומרים על מקורי המים, לבלתי יוכלו לעלות מים מהמה, ותמית אותם בצמא מבלי חרב או ימסרו לך את העיר מפני הצמא, ויטב הדבר בעיני המלך, ולפני כל שלישיו, וישם מסביב שרי מאות על מקורי המים.
- ויהי לעשרים יום, אחרי שומו ממשמרה זאת, נתמעטו המים מהבורות ומהפלגים, לכל יושבי ירושלים, ויצמא העם למים, ויאספו בני ישראל אל עוזיהו, כל האנשים והנשים, בחורים ונערים, יחד כולם פה אחד לאמור: ישפוט א-להים בינינו ובינך כי הריעות לנו, ומאנת לענות מפני המלך, ועל כן ימסור א-להים אותנו בידיהם, ואין עוזר, ונפלטנו לעיניהם ברוב הצימאון, ועתה נמסור עצמנו בלב שלם למלך, הלא טוב לנו לעבוד לה', והיינו עבדים לאליפורני ממותנו בצמא, ומהיותנו דיראון לכל בשר, בראותנו בנינו ובנותינו מתים לפנינו, מעידים אנחנו היום את השמים ואת הארץ, ואת א-להי אבותינו, הפוקד עלינו כפי עונותינו כי תמסרו תכף ומיד את העיר ביד חיל האויב, ונמות מהרה לפי חרב.

- ויהי כשומעם את צעקת בני ישראל, כל שרי צבאות ישראל צעקו צעקה גדולה ומרה, ויבכו בכי גדול תוך ההיכל, ויצעקו אל ה' קול אחד לאמור: חטאנו עם אבותינו, העווינו הרשענו, א-להים אל דמי לך, אל תחרש ואל תשקוט אל, כי הנה אויביך יהמיון, ומשנאיך נשאו ראש, על עמך יערימו סוד, ויתיעצו על צפונך, אמרו לכו ונכחידם מגוי, ולא יזכר שם ישראל עוד, אשר אמרו נירשה לנו את נאות א-להים, כי נועצו לב יחדיו, עליך ברית יכרותו. אנא האל אב הרחמן, חמול על עמך ועל נחלתך, ואל תמסור בני בריתך ביד העמים אשר לא ידעוך, למה יאמרו הגויים איה א-להיהם, וברוב גאונך תהרוס קמין, עשה להם כמדין כסיסרא, כיבין בנחל קישון, נשמדו בעין דאר היו דומן לאדמה, שיתמו נדיבמו, כעורב וכזאב, וכזבח וכצלמונע, כל נסיכמו. וכאשר כלו הצעקות והבכי, קם עוזיהו ועיניו זולגות דמעות, ואמר אליהם: חזקו ויאמץ לבבכם אחי, ונקווה חסד מה' עוד חמישה ימים, אולי ישוב חרון אף ה', וייתן כבוד לשמו, ואם אחרי חמישה ימים לא יושיע ה' לנו, נעשה כאשר דיברתם.
- ויהי כשמוע את הדברים האלה, יהודית האלמנה בת בארי, והיא היתה יראת ה' מאוד, ותעש לה יהודית בעליות ביתה, חדר מיוחד להתפלל בו, ותשב שם עם נערותיה, והיא היתה מענה בצום נפשה כל ימי חייה, והיא היתה אשת יפת תואר מאוד, ותהי יהודית נושאת חן בעיני כל רואיה כי היתה יראת את ה'.
- והיא כאשר שמעה כי דיבר עוזיהו למסור את העיר אחר חמישה ימים, שלחה לקרוא את הכהנים, חברי וכרמי, ויבואו אליה. ותאמר אליהם יהודית: מה זה הדבר, אשר חשב עוזיהו לעשות, למסור את העיר ביד האויב, אם לא יבוא ישועתנו תוך

חמישה ימים, ומי אתם כי נסיתם את ה', לא זו הדרך לקבל חסד המקום ברוך הוא, רק להעיר חרון אף ה', האפס לנצח חסדו כי שמתם גבול לחסדיו ולרחמיו, לשום לכם יום כפי בחירתכם, חלילה לסור מאחורי ה', חסדי ה' כי לא תמו, כי לא כלו רחמיו, טוב ויחיל ודומם לתשועת ה', כי לא יזנח לעולם ה', כי אם הוגה וריחם כרוב חסדיו, רגע ידבר על גוי ועל ממלכה וניחם על הרעה. ועתה לכו ונשובה אל ה', כי ארך אפים הוא, ונשאלה ממנו סליחה וכפרה, על זה העוון בבכי ובצום, ואל א-להינו כי ירבה לסלוח, ועת צרה היא ליעקב וממנה ייוושע, וכאשר נבהלה נפשינו מפני זדונם, כן נגילה ונשמחה בישועתו, כי לא הרשענו כאבותינו, אשר עזבונו ויקטרו לא-להים אחרים, ועל כן נמסרו לחרב ולשבי ולחרפה ולכלימה ביד שונאיהם, ואנחנו לא נדע אל אחר זולתי א-להינו, אין עוד מלבדו, והוא ידרוש דמינו מיד קמינו, למען כבוד שמו.

- ועתה אחי, אתם הכהנים לה', ונפש כל עמו ישראל תלויות בכם, ואתם חזקו ויאמץ לבבכם, ולב כל ישראל לאמור אליהם: כי אבותינו הובאו בניסיון לנסות אותם, אם באמת אהבו את ה' א-להיהם, ואתם תאמרו אליהם: כי אברהם אבינו עמד בניסיונו של מקום וה' אהבו, וכן יצחק ויעקב ומשה ושאר האבות, נמצאו נאמנים לפני ה' בייסורים, וכל מי שלא עמד בניסיון ביראת ה', והתלוננו לפני ה' נגפו לפני המשחית, וימותו במכת הנחשים, ועתה התבוננו וראו כי כאשר ייסר איש את בנו, ה' א-להינו מייסרנו, ולמות לא נתנו בעבור שמו הגדול והנורא.
- ויאמרו אליה עוזיהו והכוהנים: צדק כל אמרי פיך, אין בהם נפתל ועיקש, נואלנו ואשר חטאנו, לשום גבול לישועת ה', ולכן העתירי בעדינו כי ישרה את ויראת את

ה', ותאמר להם יהודית אנכי אתפלל לה' בעדיכם, וגם אתם העתירו אל ה' בעדי, להקים את עצתי, אשר חשבתי לעשות, לנקום נקמת בני ישראל מאת היוונים. ולכן לעת ערב תעמדו בשערי העיר, ואצא אני ושפחתי עמי בלילה, ואתם אל תחקרו ממני, אנה אני בא, אפס כי תמיד תהיה תחינתכם בפיכם לה' א-להי ישראל, לפקוד את עמו בעבור כבוד שמו. ויאמר אליה עוזיהו: לכי לשלום, וא-להי ישראל יתן את שאלתך, אשר שאלת מעמו, ויהי ה' עמך, לנקום אותנו מאויבינו אמן.

- ויהודית נכנסה בחדרה, ותלבש שק ואפר, ותעל עפר על ראשה, ותשתחוה לה', ותשפוך את נפשה בצום ובבכי ותפילה לפני ה', וכה אמרה בתפילתה: ה' א-להי שמעון אבי, אשר שמת בידו חרב להתנקם מהנוכרים, אשר טמאו וגילו את ערוות דינה אחותם, ונתת את נשיהם בשבי ואת בנותיהם, וכל שללם לבוז ביד עבדיך, אשר קנאו את קנאתך. פקדני נא ה' א-להי, כרוב חסדך, כי כל דרכיך צדק, ומשפטיך תהום רבה, והבט נא את מחנה האויב הרע הזה, אשר חירף מערכות א-להים, כאשר ראית את מחנה מצרים, ברודפם חמושים אחרי ישראל עמך ונחלתך, אשר בטחו במרכבותיהם ובסוסיהם וברוב חילם, והשקפת על מחניהם, והבהלת אותם במחשכים, תהומות יכסיומו, ירדו במצולות כמו אבן במים אדירים. כמוהם יהיו גם אלה, ה' א-להי, הבוטחים על חילם, וברכב ובפרשים ובחיצים ובקשת, המתהללים בחניתותיהם, ולא ידעו ולא יבינו כי אתה ה' א-להינו, ה' איש מלחמות, יעיר קנאה, יריע אף יצריח על אויביו יתגבר, חשוף זרוע גבורתך כבראשונה, ושבור באש גבורתך אל הגויים אשר לא ידעוך, ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו, אשר אמרו נירשה לנו את נאות א-להים, לבוא במקדש ולטמא היכל קודשך, ולנתק קרן מזבחך. אנא

ה', עשה למענך אם לא למענינו, חרבם תבוא בליבם וקשתותם תשברנה. ולצר הצורר הרע הזה אליפורני המלך, קדמה פניו, הכריעהו וילכד בפח עיניו, לאהוב אותי, ותחלהו בחולי החשק בי, ותן בנפשי חוזק למיאוסו, ובידי כח ואל להשמידו, יפלו במכמוריו רשעים יחד אנכי עד אעבור, ויהיה זה זכר לשמך הגדול כי תמכור אותו, ה' א-להי ביד אשה. ואתה ה', לא בגבורת הסוס תחפץ, ומלכות זדון לעולם שנאת, שוועת עניים אתה תשמע, צעקת הדל תקשיב ותושיע, חנני ושמע תפילתי ושוועתי האזינה, אל דמעתי אל תחרש, ותן דבר בפי ועצה בלבי לקיום בית מקדשך, למען ידעו כל הגוים כי אתה א-להים חיים, ואין זולתך א-להים.

- ויהי ככלות יהודית להתפלל לה', את כל התפילה והתחינה הזאת, ותקום מן המקום אשר השתחוותה שמה לה', מכרוע על ברכיה וכפיה פרושות השמים, ותקרא את שפחתה, ותבוא אל היכל ביתה, ותסר בגדי אלמנותה והשק מעליה, ותרחץ את גופה, ומשחה עצמה בשמן המור, ותקלע את קלעות שערותיה, ותשם כתר על ראשה. ותלבש בגדים יקרים, מוזהבים ותכשיטים חריטים, ושהרונים, ועגילים וטבעות, ותייפה את עצמה בכל תמרוקי הנשים, וכל דברי קישוטיה, וה' נתן לה זיו ויופי הרבה, למצוא חן בעיני כל רואיה, ותיתן יהודית ביד אמתה שפחתה, נאד חלב וחמת יין, וצלוחית שמן וקמח ולחם וגבינה, ותלך לה. וכאשר באה אל שערי העיר, מצאה את עוזיהו ואת הכהנים, המקווים אותה שמה, ותעבור לפניהם ויאמרו: לכי לשלום וא-להינו יתן חן וחסד בעיני כל רואיך, וייתן לך כלבבך, וכל עצתך ימלא לטובה, ותתהלל עליך ירושלים עיר הקודש, ותהי שמך בכלל החסידים ובמספר הצדיקים. ויענו כל העם אשר שם: אמן.

- ותצא יהודית מן העיר, היא ואמתה. ויהי כאשר ירדו מן ההר בעת עלות השחר, פגעו בה משומרי המלך אליפורני, ויתפשוה לאמור: מאין באת ואנה תלכי. ותאמר אליהם יהודית: מבנות העברים אנוכי, ואברח בהחבא מאיתם, כי ידעתי כי ימסרו בידכם, ולכן חשבתי אצלי לאמור, אלכה נא לי לפני שער אליפורני, לגלות לו סודות עם היהודים, ולהורות לאנשי הצבא את הדרך ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשון, ללכוד את העיר ולתופשה, ולא ייפול ממחנהו עד אחד. וכאשר שמעו את דבריה האנשים אשר תפשוה, הביטו את תוארה ויופייה, והמה ראו כן תמהו, מנועם אמרותיה במועצות ודעת, ויאמרו אליה: ברוך טעמך כי חלצת נפשך ממוות, וחכמת בעצתך לבוא אל אדונינו, ותדעי באמת כי בעמדך לפניו, ייטב לך ותמצאי חן וחסד בעיניו. ויביאו אותה למלך.

- ומיד כאשר באתה לפניו, ויישא המלך את עיניו, וירא את יופייה וזיו הדרה, בערה בו אש החשק והתאוה, ויחלה המלך מחולי החשק, וכל שריו ועבדיו הפרתמים, היושבים לפני המלך, אמרו: מי אשר ימאס בעם העבריים, אשר יש להם נשים יפות כאלה, ומי לא ילחם עמהם בעבורן. וכאשר ראתה יהודית את המלך, יושב על כסא מלכותו, השתחוותה לו אפיים ארצה, ויקימוה עבדי המלך, כי כן מצוות אדוניהם. אז אמר לה המלך: תגילי ותשמחי בלבבך ואל תיראי, כי לא אחפוץ במות כל אשר יחפוץ לעבדני, ולא הייתי מרים חרבי וחניתותי על עמך אם לא מאסוני, ועתה תאמרי נא לי על מה נסת וברחת מעימהם, ותבחרי לבוא אלינו.

- ותאמר לו יהודית: אנחנו חטאנו לפני ה' א-להינו, ולכן דיבר ביד הנביאים אל העם, לייסר אותם על עוונם, ועל כן בני ישראל פחדו ממך כי חטאו לפני ה' א-להיהם, וכבד הרעב בהם, והנה נחשבנו כמתים מפני הצימאון, עד אשר הסכימו לשחוט את צאניהם ולשתות את דמם, וחשבו להמיר את הקדשים אשר ציווה ה' א-להיהם בשמירתם, ושלא ייהנו מהמה בחיטים בין ובשמן, ואם יעשו זה המה יאבדו ואתה תעמוד, וכאשר ידעתי זה אני, אמתך, נסתי מאיתם, ושלחני א-להים להגיד לך. ואולם אנוכי, יהודית אמתך, עובדת את ה' א-להי גם עתה בהיותי אצלך, אשר על כן אנוכי אצא שלוש פעמים ביום, ואתפלל לפני ה' א-להי, ואתנפל לפני א-להי, והוא יגיד לי מתי ישלם להם כפועלם וכרוע מעללותם, ואבוא ואגיד לך, ואעבורך בכל חוצות ירושלים, ויהיו כל עדת בני ישראל כצאן אשר אין להם רועה, ולא יחרץ כלב לשונו נגדך, כי כל זה נאמר לי במראות הא-להים, ולמען חרון אף ה' שולחתי להגיד לך כל זה.
- וייטב הדבר בעיני המלך ובעיני כל עבדיו, ויראו האנשים ויתמהו בראות חכמתה כי רבה, ויאמרו איש אל רעהו: אין אשה משכלת כזאת בכל הארץ, ביופי בחן ובשכל. ויאמר לה המלך: הטיב א-להים עמך, אשר שלחך לפני, למען תמסור את עמך בידינו. ובעבור דבריו הטובים, אם כה יעשה לי א-להיך, א-להיך א-להי ואת תהיי ראשונה במלכות, ויהי שומעך בכל הארץ. ויצו המלך להביא אותה בבית נכותו, ויצו להאכילה מעל שולחנו. ותאמר לו יהודית: לא תוכל אמתך לאכול מאשר ציווית לתת לי, פן יקראני אסון, אבל אוכל מאשר הבאתי עמי. ויאמר אליה המלך: ואם יחסר לך את אשר הבאת לך עמך, מה נעשה לך? ותאמר יהודית: חי נפשך אדוני, שלא יחסר לי זה עד אשר יקים ה' את דברי, אשר חשבתי לעשות.

- ותשאל, עוד בעת בואה אל האהל, רשות לצאת בלילה, ובעת עלות עמוד השחר, חוץ מן המחנה להתפלל לה' א-להיה, שלושה ימים. ויצו את אנשיו להניחה, ולעשות כל חפצה, ולצאת ולבוא ולהתפלל לפני ה' א-להיה. ותצא בכל לילה ולילה מחוץ למחנה, לטבול את גופה תוך ברכת המים, ובעלותה מלטבול, שפכה את נפשה בבכי ואנקה, לפני ה' א-להי ישראל, לישר את דרכה בישועת עמה, ובאה אל האהל בטהרתה ותאכל בסעודת הערב.

- ויהי ביום השלישי, ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו, ויאמר אל סריסו שומר הפילגשים לאמור: לך נא ראה, אם תוכל לפתות ולרצות את יהודית הזאת, שאבוא אליה. ואז בא הסריס אל יהודית ויאמר אליה: אל תבושי ואל תכלמי לבוא אל אדוני, ואולי ייטב לך לאכול ולשתות עמו. ותאמר לו יהודית: מי אנוכי, אשר אמנע מאדוני, כל אשר ייטב לו, וכל הישר בעיניו אעשה, כי כל אשר יחפוץ אדוני המלך הוא טוב לי, כל ימי חיי. ותיקח ותלבש בגדי תפארתה, ותבוא ותעמוד לפניו. ויהי כראות המלך את יופייה, תקף הוכה ונחלה מאהבתו אותה, ויאמר לה המלך: אכלי לחמך בשמחה, ושתי בלב טוב יינך, כי מצאת חן בעיני. ותאמר לו יהודית: אשתה אדוני, כי שמח לבי ויגל כבודי היום, שמחה רבה מכל ימי חיי. ותשב ותאכל ותפתח את נאד החלב ותשת, וגם את המלך השקתה, וישמח ויגל המלך עמה מאוד, וישתה יין הרבה מאוד, ממה ששתה כל ימי חיו.

- ויהי אחרי כן, הלכו כל עבדי המלך, איש איש על מקומו, ויסגור סריס המלך את דלתי האהל, אשר שם יהודית עם המלך, וילך לו. ויהודית לבדה באהל, ואליפורני המלך במיטתו ישן כמת. ותאמר יהודית אל אמתה לעמוד בחוץ, לשמור לפני

האהל. ותעמוד יהודית לפני המיטה, ותתפלל בדמעות, רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע, וכה אמרה בתפילתה: חזקני ה' א-להי ישראל, ואנקמה את נקמת עבדיך ישראל, לחזק בריחי שערי ירושלים עיר מקדשך, סמכני כאמרתך, ואל תבישני משברי, בחוזק עוזיך.

- ובכלותה להתפלל, קרבה אל העמוד, אשר בראש מיטתו, ושלפה חרבו של אליפורני עצמו, אשר היה תלוי בעמוד, ובשולפה את החרב תפשה אותו משערי ראשו, ותאמר: חזקני נא ה' הא-להים, והכתה פעמים על צווארו, וחתכה את ראשו, ותשלח את אמתה, ותיקח את כלי מלחמתו, אשר היו תלויים בעמודים, והכתה את כל גופו מכף רגל ועד ראש, אין בו מתום, פצע וחבורה ומכה טרייה, ותיתן ראש אליפורני ביד שפחתה לשום אותה באמתחתה. ותצאנה שתיהן יחדיו, כמנהגן להתפלל, ותעבורנה את כל המחנות, ואין פוצה פה ומצפצף עליהן, כי כן ציוה עליהן המלך. ובסובבן את העמק, באו בשערי העיר. ותאמר יהודית אל שומרי החומות מרחוק, בקול ששון ובקול שמחה: פתחו שערים כי עמנו אל, אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל.

- ויהי כאשר שמעו את קולה אנשי העיר, ויקראו את כהני ה', ויאספו כולם, מגדול ועד קטן יצאו לקראתה, בשמחה ובשירים ובהלל ובהודות לה', והדליקו נרות כל חוצות ירושלים, ובחצריהם ובטירותם עטרו כולם בבגדים חמודים, וכלי יקר ואבנים טובות ומרגליות, לכבוד ולתפארת, ויביאו את יהודית אל תוך העיר בשמחה גדולה, כי חשבו לבלתי ראות פניה עוד, ויסובבוה כל ישראל סביב.

- ותעל יהודית במקום גבוה, ותהס את כל העם. ויהס העם, עמדו לא ענו עוד, ואז ענתה יהודית בקולה קול עוז לאמור: הללי ירושלים את ה', הללי א-להיך ציון, כי חזק בריחי שעריך, ברך בניך בקרבך, הללו את ה' א-להינו, הללוהו בגבורותיו, הללוהו כרוב גודלו, אשר לא עזב חסדו ואמיתו למייחלים לחסדו, ועשה חסד ביד שפחתו, וימכור ה' ביד אשה שפחתו, לשונא ועוכר ישראל בלילה הזה. ותוציא מאמתחתה את ראש האויב, צורר היהודים אליפורני הרשע. ועתה אחי, חי ה', כי שמרני מלאך ה' בצאתי מכאן, וביושבי שמה, ובשובי הנה, ולא נטמאתי. והביאני ה' א-להיכם אליכם, בשמחה ובישועה, והמליט נפשי בישועתם. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. וכל ישראל השתחוו לה' אפים ארצה ויאמרו אליה: ברוך ה', אשר בידך השפיל אויבינו, המחרף והמגדף מערכות א-להים, כל גויים סבבנו, בשם ה' כי אמילם, דחה דחיתונו לנפול וה' עזרנו, כי לא בזה ולא שיקץ ענות עני, ולא הסתיר פניו ממנו ובשוועו אליו שמע.

- ועוזיהו נשיא ישראל אמר אליה: ברוכה את לה' עליון מכל הנשים, מנשים באהל תבורך, ברוך ה' אשר ברא את השמים ואת הארץ, ואשר הצליח את דרכיך, להביא ראש מלך אויבינו, צורר היהודים, והגדיל היום את שמך, ולא ימוש זכר תהילתך מפי כל האנשים, אשר יזכרו את חסדי ה' לעולם, כי לא חמלת על נפשך בעת צרה ויגון עמך, ויענו כל העם: אמן ואמן.

- ויקראו אל המלך, אשר היה עומד בבית עוזיהו, אשר דיבר טוב על ישראל, ותאמר לו יהודית: ה' א-להי ישראל, אשר הודעת את שמו ואת גבורתו, ואמרת כי הוא יקום נקמתנו מאויבינו, הנה הוא יתברך שבר ראש כל הרשעים בלילה הזה בידו, ולמען תדע כי כן הוא, הנה ראש אליפורני, אשר בזדונו ובעזות לבו, מאס את א-להי ישראל, וישטום אותך להרגך לאמור, כאשר נכה עם ישראל, מוכה תיפול ביניהם, וחרבי יעבור בך. וכאשר ראה המלך החסיד ההוא את ראש אליפורני, וייפול על פניו ארצה, ויאמר: כן יאבדו כל אויביך ה', וייפול על רגל יהודית וישתחווה לה, ויאמר אליה: ברוכה את מא-להיך, בכל אהלי יעקב כי כל גוי ועם ועם, אשר ישמע את שמעך, יהללו עליך את שם ה' א-להי ישראל.
- ותאמר יהודית את כל העם: שמעו נא לי אחי ועמי, ותלו את הראש הזה על ראש חומותינו, והיה כאשר יזרח השמש ולקחתם כל אחד מכם את כלי זיינכם, ותצאו בתרועת מלחמה ואל תרדו למטה, אפס כי תקעתם ותריעו, ובכן שומרי החומות ילכו אל שר חילם לעוררו למלחמה, וכאשר יבואו השרים באהל אליפורני, וימצאו אותו מגולל בדמו, תיפול עליהם אימתה ופחד, ובראותכם אותם בורחים רדפו מהר אחריהם בחוזק, כי ה' יתן אותם תחת רגליכם.
- וכן עשו בני ישראל, כאשר האיר היום, תלו על ראש החומות את ראש האויב הצורר, וייקח כל איש ואיש איש כלי מלחמתו בידו, ויצאו ותקעו והריעו תרועה גדולה, וכאשר ראו כן שומרי החומות, באו באהל מלכם אליפורני, והשמיעו קול גדול בפתח האהל להעירו, וכאשר באו השרים והשלישים, אמרו לסריסים: לא עת התמהמה, לכו ועוררו את המלך, כי יצאו העכברים מחוריהם, ופיתו

אותנו למלחמה. ואז דחק ונכנס סריס המלך, שומר הפילגשים באהל אליפורני, ויעמוד לפני קלעי מיטתו ויספוק את כפיו, אולי ישן הוא וייקץ, כי חשב כי עודנו ישן עם יהודית. וכאשר לא הרגיש דבר, קרב אל המיטה ויסר את הקלעים, וירא גוף אליפורני מושלך ארצה ומגולל בדמו וראשו איננו. ויצעק צעקה גדולה בבכי, ויקרע את בגדיו, ויבוא באהל יהודית ולא מצאה. ויצא החוצה אל העם ויאמר אליהם: אשה אחת עברית עשתה הרעה הגדולה הזאת, והנה אדונינו המלך מת, ומושלך על הארץ, ומגולל בדמו, וראשו איננו. וכאשר שמעו כן שרי החיל, קרעו כולם את בגדיהם, וייפול עליהם אימה וחשיכה גדולה, ותהי צעקה גדולה ומרה במחנותם.

- וכאשר שמעו כל החיל כי נהרג ומת גיבורם, יצא מהם כל עצה ויברחו כולם מפני הפחד והיראה, ובבורחם מלפני העברים, הרודפים אחריהם חמושים, עזבו כל רכושם, וינוסו במשעול הכרמים ובנתיבות ההרים. וכאשר ראו כן בני ישראל, ירדו מן ההרים, וירדפו אחריהם, וירדפו בתרועות חצוצרות ובקול שופר חזק מאוד, והיו מכים את כל הנמצאים מכה גדולה, מכת חרב, וירדפום עד החרמה. ויתר העם ירדו אל מחנה האויב, וישללו את כל שללם שלל הרבה מאוד, אין מספר, בצאן ובבקר, ברכב ובסוס, ובכל מטלטלי אהליהם. וכולם נתעשרו, מגדול ועד קטן, משלליהם. וכזמן שלושים יום, לא נשלם שללם, אשר שללו בני ישראל, רק כל עושר אליפורני וכל רכושו ניתן ליהודית, זהב וכסף ומרגליות ואבני יקר אשר לו, הכל ניתן לה מאת העם.

- ואז המלך אשר בבית עוזיהו, אשר דיבר טוב על ישראל, בראות הנס אשר עשה ה' א-להי ישראל, עזב מעבוד האלילים, והאמין בה', וימול את בשר ערלתו, ובא לחסות תחת כנפי השכינה. הוא וכל ילידי ביתו עד היום הזה.

- וכל עדת ישראל ששים ושמחים עם יהודית, ותצאנה כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות, והיו אומרות: הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, את יהודית אם בישראל, את תהילת ירושלים, את שמחת ישראל, את כבוד עמינו, כי עשית בכוח, חזק ואמץ לבך, ויד ה' היתה עמך, לחזק אותך, ומבורכת תהיי לעולם. ויען כל העם: אמן ואמן, וזקנים עם נערים ישמחו יעלצו במצלתיים ובנבלים. ותשר יהודית את השירה הזאת לה' ותאמר: הללו את ה' בתוף, שירו לה' במחול, שירו לו שיר חדש, הודו וקראו בשמו, ה' איש מלחמה, ה' שמו, ה' א-להים גדול אתה, ונורא בכוח, ואין דומה לך, כל הבריות יעבדוך, ויודוך ה' כל מעשיך, כי אמרת ותהי, ושלחת את רוחך ונבראו, ההרים והיסודות ירעשו וכדונג נמסו מלפני גבורתך, ימינך ה' נאדרי בכוח, ימינך ה' תרעץ אויב, מי כמוך באלים ה' מי כמוך נאדר בקודש, נורא תהילות עושה פלא.

- ויהי אחר התשועה הגדולה הזאת, כאשר נטהרו כל ישראל, העלו כולם עולות וזבחים ונדרים, ויהודית הקדישה את כל שללה לבית הא-להים, ויעשו עם יהודית שמחת זאת הישועה שלושה חודשים, ובכל ימי חיי יהודית לא קם מזיק על ישראל, ותשקוט הארץ אחרי מותה שנים רבות, ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

חמדת ימים חלק ב, פרק ב, סעיף כ-נב

החכם היומי מסורת שאי אפשר לשכוח

החכם היומי הוא מאגר מידע אינטרנטי נגיש על חכמי ישראל בדורות האחרונים ודברי תורתם בנושאים של 'אהבת ישראל', 'צדקה ומרפא', 'לימוד תורה', 'מנהג ישראל', 'מסורת אבות', 'גאולת ישראל', ו'בין ישראל לעמים', בכל יום נלמד דף על חכם אחר, שאותו יום הוא מועד פקידתו.

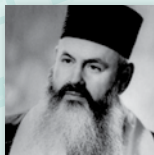
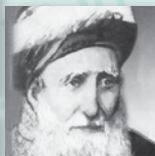
מאגר המידע מהווה תשתית ללימוד יומי בבתי כנסת, קהילות ובתי ספר. יום ועוד יום נאסוף את אבני הזיכרון שהתפזרו, ונבנה לנו ממנו בניין עדי עד. יסודתו בהררי קודש, וראשו מגיע השמימה.

ויהי רצון מלפני א-לוהי השמיים לקיים לנו את כל חכמי ישראל, קדושים אשר בארץ המה, בכל מקומות מושבותיהם, וזכותם תעמוד לנו בזה ובבא.

חוברת זו היא חמישית בסדרת חוברות שיאירו דבריהם של החכמים על אהבת ישראל, לימוד תורה, צדקה ומרפא, מסורת אבות, מנהג ישראל, גאולת ישראל ובין ישראל לעמים.

לעילוי נשמת חכמי ישראל

דע שמנהגינו להדליק נר נשמה לכבוד הצדיקים ולעילוי נשמתם, שנאמר נר ה' נשמת אדם. ומה טוב להוסיף מאור התורה על אור הנר, שנאמר נר מצווה ותורה אור. ומה טוב להרבות מתורת הצדיק ביום פטירתו, שאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם, שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ואף אם כל השמים יריעות, וכל בני אדם לבלרים, וכל היערים קולמוסים, איננו יכולים לכתוב מה שלימדו רבותינו. אך טוב מעט לצדיק, ובזכות תורתו הקדושה, ובזכות הלימוד שילמדו ישראל בשמו, ביום פטירתו, הקב"ה ישים חלקנו עמם, ולעולם לא נבוש כי בקב"ה בטחנו, ועל חסדו הגדול באמת נשענו, ומה רב טובך אשר צפנת ליראך.

החכם היומי • חג הבנות - עיד אל־בִּנְאָת

חיה נאמן, מנהלת מפת"ח - מרכז פיתוח תהליכים חינוכיים, כל ישראל חברים
חלי טביבי ברקת, מייסדת ומנהלת מיזם הלוי"ז העברי

www.hyomi.org.il

בית כל ישראל חברים בית ספר חקלאי מקווה ישראל חולון 5891000 טל. 072-2566671 • פקס. 072-2566690
משרד ירושלים רחוב יפו 99 ירושלים טל. 02-6235034 • פקס. 02-5619312 www.kiah.org.il